

Køntrikoden

Kampen mellom country og danseband handler trolig om mer enn køntri og kred, camping og calvados.

Kronikk av stipendiat Stian Vestby og professor Petter Dyndahl ved Høgskolen i Hedmark, publisert i Hamar Arbeiderblad 22. september 2014.

Et britisk forskerteam som har gjennomført en omfattende undersøkelse om kulturens betydning på 2000-tallet, konkluderer med at status som erverves gjennom omgang med musikk, litteratur, bildekunst, film, fjernsyn, sport og kokekunst nøye følger sosiale, etniske og kjønnsmessige skillelinjer.¹ Eller sagt på en annen måte: Mengden og sammensetningen av kulturell kapital er avgjørende for å skape og opprettholde klasseskiller i det britiske samfunnet. Slik bekrefter de funn fra Pierre Bourdieus berømte undersøkelse av det franske klassesamfunnet 30 år før, hvor han lanserte ideen om at fordelingen av kulturell kapital følger et lignende mønster som økonomisk kapital.

Men kan dette være relevant for forståelsen av norsk kultur anno 2014? Et kjapt blikk på den hjemlige kultur- og medievirkeligheten tilsier at skillet mellom høy og lav kultur langt på veg synes oppløst: Dansebandmusikk blir til musikal på Nationaltheatrets Torshov-scene, mens gubbene fra Ole Ivars vandrer ut og inn av de mest toneangivende talkshowene på NRK. Mindre forvirrende blir det ikke når dansebanddronninga Jenny Jenssen myndig leder Kringkastingsorkesteret i realityserien Maestro, mens Nasjonaloperaens stjernesopran Eli Kristin Hanssveen konkurrerer i så vel hiphop som country i Stjernekamp. Lignende tendenser finner vi i kulturpolitikken og det mer offisielle kulturlivet: En countryfestival på Vestlandet har kommet på Statsbudsjettet som knutepunktfestival, mens populærmusikk utgjør soundtracket når Nobelprisvinnere hedres eller kongelige giftemål inngås.

Er disse eksemplene uttrykk for graden av likhet og demokrati i det norske samfunnet 200 år etter grunnloven? Eller forteller det at kultur- og utdanningsklassen i større grad har blitt musikalsk altetende, slik sosiologen Richard Peterson har beskrevet hvordan en tilsynelatende åpen og fordomsfri holdning til kulturelt mangfold etter hvert kjennetegner høy kulturell kapital mer enn den tradisjonelt snobbete måten å vise det på? Hvem sa at Brad Paisley og Claudia Scott ikke er hippe?

Vår egen forskergruppe har lansert begrepet ”musikalsk gentrifisering”,² hvor vi tar utgangspunkt i gentrifiseringsbegrepet som betegner at akademikere, kunstnere og andre med høy kulturell (og økonomisk) kapital inntar bydeler som tidligere hadde umiskjennelig arbeiderklassepreg. I byplanlegging seiler dette gjerne under det positivt ladete flagget

”byfornyelse”, til tross for at de opprinnelige beboerne som resultat ofte marginaliseres eller fordrives fra sine hjem på grunn av økte boligpriser. Men grunnen kan også være at de føler seg fremmedgjort for de nye kulturelle normene og kodene som trenger inn. Når kultur- eller musikkformer som tidligere hadde relativt lav status blir omfavnet av aktører som besitter høyere status og dermed løftes inn i det kulturelt ”gode selskap”, kaller vi det ”musikalsk gentrifisering”. Generelt undersøker vi slike tendenser i det norske samfunnet de siste 50 årene, hvordan det har skjedd og hva slags musikk dette omfatter. Det siste spørsmålet er ikke minst viktig, idet det også peker på den musikken som *ikke* inkluderes i den nye legitime kulturen.

De forannevnte britiske forskerne – som for øvrig slår fast at musikk er den kulturformen som tillegges størst betydning når det gjelder kulturell status – påviser økende tendenser til altetende kulturkonsum også i sin undersøkelse. Imidlertid hevder de at noen musikkformer, som country og metal, er så sosialt stigmatiserte at de uansett ikke blir akseptert av dem med høy kulturell kapital. Her finnes nasjonale forskjeller, men et annet viktig poeng er at det kanskje ikke er så mye selve kulturformen som måten vi omgås den på som er avgjørende. Like før Norsk Countrytreff på Breim ble utpekt til knutepunktfestival innen sin sjanger, samtidig som Anniken Huitfeldt uttrykte at sjangerdiskrimineringa i kulturpolitikken var over, var det sterke utfall fra blant andre Aftenpostens kommentator Vidar Kvalshaug mot at søkerfestivalene skulle være kodet og kvalifisert for en slik oppgave. Publikum, ”godt marinert i sprit, campingutstyr og klovneantrekk har ødelagt for seriøst interesserte”, hevdet han.³ Her ligger åpenbart en dyp skepsis til det opprinnelige publikummets fest- og danseglade kulturkonsum i motsetning til den mer estetisk lyttende holdningen som Kvalshaug tillegger ”seriøst interesserte”. Om slike normer blir rådende innenfor rammene av en offentlig støttet festival, med mulige følger for programpolitikk og publikumsgrunnlag, er noe som undersøkes innenfor vårt forskningsprosjekt. Aftenpostens fanebærer mente i det minste at ”En knutepunktfestival kan ikke ha Vassendgutane på topp eller slippe inn mer og mer av dansebandmiljøet, slik vi har sett de siste årene. Det er uendelig avstand mellom internasjonal kvalitetscountry og norske danseband”.⁴

Inntil videre er det ikke foreslått noen knutepunktfestival for dansebandmusikk, selv om denne kulturen som nevnt også viser visse tendenser til å bli gentrifisert og dermed synliggjort i større deler av kultur- og mediebildet. Imidlertid er det kun tale om noen få utvalgte eksempler. Der Ole Ivars og Jenny Jenssen evner å omgås dansebandkulturen med den nødvendige, distanserte letthet som sømmer seg for tilsynelatende altetende kulturprodusenter og -konsumenter, henvises fremdeles store deler av dansebandfolket til

nattens mulm og mørke på Danseband-Svisj og subkulturelle arenaer i Thailand, Gran Canaria og Sel. Fra ett perspektiv kan det kanskje være ønskelig at de får ha sine revir i fred og dermed slippe at kultureliten insisterer på at amerikansk bluegrass er mer autentisk enn Vassendgutane eller at danseband uten like antrekk er mye bedre enn med. På den andre siden reiser det spørsmål om vi er tjent med en kulturpolitikk som abdiserer fra problemstillinger som faktisk kan angå de berømmelige ”folk flest”.

Forfatterne er knyttet til prosjektet [Musical gentrification and socio-cultural diversities](#), som er støttet av Norges Forskningsråd i perioden 2013-2016. NFR støtter også det populærvitenskapelig arrangementet [Hipp eller harry? Kulturkrig og klassekamp på nye arenaer](#) som avholdes på Gregers i Hamar under Forskningsdagene, 26. september i år.

---

¹ Se Bennett et al. (2009). *Culture, Class, Distinction*. New York: Routledge.

² Se Dyndahl et al. (2014). [Cultural omnivorousness and musical gentrification: An outline of a sociological framework and its applications for music education research](#). *Action, Criticism, and Theory for Music Education*, 13(1).

³ Kvalshaug, V. (2011, 11 juli). Gi pengene til en klubb. Aftenposten.

⁴ Kvalshaug, V. (2011, 5. september). Countryfestival må snart levere kvalitet. Aftenposten.